

Persian Myths
West Zokhob Co. Inc.

اسطوره‌های

ایرانی

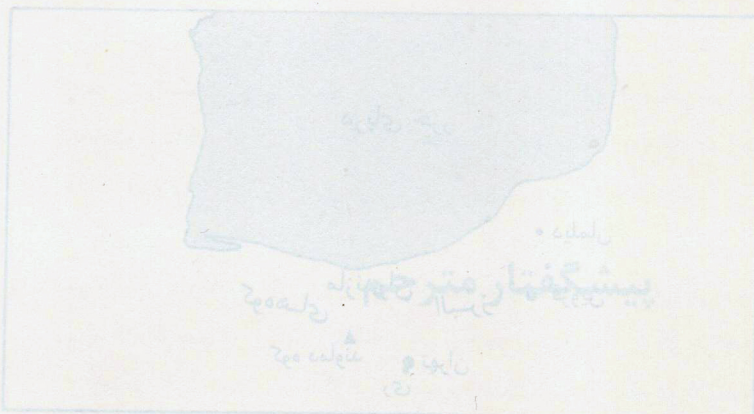
تعداد صفحات: ۲۲۲
تعداد جلد: ۱
تعداد صفحات: ۲۲۲
تعداد جلد: ۱
تعداد صفحات: ۲۲۲
تعداد جلد: ۱

تعداد صفحات: ۲۲۲
تعداد جلد: ۱
تعداد صفحات: ۲۲۲
تعداد جلد: ۱

وستا سرخوش کرتیس ترجمه‌ی عباس مخبر

نشر مرکز

فهرست

۱	..... پیشگفتار مترجم
۳	..... مقدمه
۸	..... خدایان و آفرینش دنیای ایران باستان
۲۲	..... دیوان، موجودات افسانه‌ای و پهلوانان
۳۳	..... کتاب شاهان شاهنامه فردوسی
۵۳	..... موجودات اسطوره‌ای در شاهنامه
۶۵	..... داستانهای زردشت، کوروش و اسکندر
۷۵	..... استمرار یک سنت باستانی
۸۹	..... قصه‌های پریان و تعزیه
۹۹	..... نتیجه
۱۰۳	..... نمایه

خدایان

اهوره مزدا و انگره مینیو

اهوره مزدا، سرور دانا، خدای غایی، خیر مطلق، خرد و معرفت، آفریننده خورشید، ستارگان، روشنایی و تاریکی، انسان‌ها و حیوانات، و تمامی فعالیت‌های فکری و جسمی است. او مخالف همه بدی‌ها و رنج‌ها است. در مقابل او، انگره مینیو (اهریمن) قرار دارد که روح شرّ است، و همواره سعی می‌کند دنیا و حقیقت را ویران کند و به انسان‌ها و حیوانات آسیب بزند. زندگی در این جهان بازتابی از مبارزه کیهانی اهوره مزدا و انگره مینیو است. به موجب تعالیم زردشت، اهوره مزدا، تجسم خیر مطلق است، و کلیه انسان‌ها باید میان خیر و شر دست به انتخاب بزنند. انگره مینیو، دیو کهن، در شمال که مأمّن همه دیوان است در تاریکی زندگی می‌کند، و می‌تواند خود را به هیأت یک چلپاسه (مارمولک)، یک مار یا یک جوان درآورد. وی با این تمهید به جنگ همه نیکی‌ها می‌رود و سعی می‌کند همه آنها و حتی خود زردشت را اغوا کند، و آنها را به جهان تاریکی، فریب و دروغ خود بکشاند. انگره مینیو در مبارزه مستمر خود با نیکی، از جمله آفریده‌های اهوره مزدا، از یاری دیوان دیگر نیز بهره می‌گیرد. از میان مهمترین این دیوان می‌توان از آیشمه، دیو خشم و غضب، آژی‌دها که [ضحاک]، هیولایی دارای سه سر، شش چشم و سه پوزه که بدنش پر از چلپاسه و عقرب است نام برد. بر اساس متون زردشتی، انگره مینیو در پایان جهان شکست خواهد خورد.

اردوی سوراناهیتا

اردوی سوراناهیتا ایزدبانوی همه آب‌های روی زمین و سرچشمه اقیانوس کیهانی است. او بر گردونه‌ای سوار است که چهار اسب آن را می‌کشند: باد، باران، ابر و تگرگ. وی سرچشمه زندگی، پاک‌کننده تخمه همه نرها و زهدان همه ماده‌ها، و تصفیه‌کننده شیر در پستان همه مادران است. به دلیل ارتباطی که با زندگی دارد، جنگجویان در نبرد، زنده ماندن و پیروزی را از او طلب می‌کنند. آبان یشت به او اختصاص داده شده و نزول او بر زمین را چنین توصیف می‌کند:

ای زرتشت! اردوی سور ناهید از آن (کره) ستارگان به سوی زمین آفریده اهورا

فرود آمد، و این چنین گفت اردوی سور ناهید. (یشت پنج، ۸۸)

هنگامی که زردشت از او می‌پرسد آئین پرستیدن او چگونه است، ایزدبانو پاسخ می‌دهد:

خدایان و آفرینش دنیای ایران باستان

در متون مذهبی زردشتی شامل اوستا، و منابع بعدی از قبیل بندهش و دینکرد، درباره ایرانیان، خدایان آنها، و جهانی که آفریده‌اند، اطلاعات فراوانی می‌توان به دست آورد. بندهش (آفرینش^۱) شامل ترجمه پهلوی (فارسی میانه) بخش‌هایی از اوستا - که دیگر وجود ندارد - و تفسیرهای آن (زند) است. دینکرد خلاصه‌ای از اوستا به زبان پهلوی است.

در اوستا، خدایان، قهرمانان، و موجودات افسانه‌ای غالباً در بخشی موسوم به یشت‌ها آمده‌اند. در یشت‌ها اسطوره‌هایی که منشأ ماقبل زردشتی دارند، و نوعی ایدئولوژی کفرکشی را منعکس می‌کنند، در قالب سرودهایی درباره خدایان گوناگون توصیف شده‌اند. به عنوان مثال یشت ۵ (یا آبان یشت) به ایزدبانو، آردوی سور آناهیتا، اختصاص داده شده است؛ یشت ۱۴ که بهرام یشت نیز نامیده می‌شود، به توصیف خدایی به نام ورتزغنه، و یشت ۱۰ یا مهر یشت به توصیف خدایی به نام میترا پرداخته است. یشت ۱۹ یا زامیاد یشت، توصیفی از جستجو برای فرّه ایزدی است. مجموعه دعاها که نیایش نامیده می‌شود، و شامل باورهای اولیه زردشتی است نیز آموزنده است. از جمله این دعاها می‌توان آتش نیایش، یا دعا برای آتش را نام برد. وندیداد، به آفرینش اهوره مزدا، سرور دانا، و ویرانی به بار آمده به دست دشمن او، انگره مینیو، که بعدها اهریمن نامیده شد، می‌پردازد.

۱. استاد مهرداد بهار این واژه را «آفرینش آغازین» ترجمه کرده‌اند. م